

Reuerendi Patris P. Hieremiæ Drexelii e Societate Iesu Opera omnia

Duobus nunc Voluminibus comprehensa, & libellis ante hac non editis
aucta ; Illvstrata, Indicibvs Moralibus, Locorum S. Scripturæ, Capitalium
Mysteriorum fidei, Rerum, & Concionum quouis anni tempore habendarum
; Congestis Et Compositis Methodo prorsus, alijs Auctoribus inusitata ; Sed
Theologis ...

Drexel, Jeremias

Antverpiæ, 1643

Cap. IV. Quânam potissimùm ratione colendi cœlites.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77028](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77028)

§. III.

GERAR. Mihi sane placet, quod una & Angelos, & Angelorum Regnam à nobis coli oportere doceas. Regna cæli supra omnes Angelorum ordines sublimis, illis præfideri per Angelos ergo transeundum est ad eorum dominam sua vota contendenti. P. O. L. Torus hoc sentio, beatissimam Virginem ab eo rectissime coli, qui & Angelorum amicitiam ambiverit: & quisquis Angelos amaverit, Regnam eorum utique amore pro-

Lib. 3. sim. Vir. cap. 12. & cap. 13. B. V. Maria & SS. Angeli singulati veneratione afficiendi.

Angeli tutelari erga nos cura.

Discipuli quantumcunque refractarium suo non excludit.

sequetur. Guillemus Baldefanus, scriptor insigniter eruditus & pius hoc ipsum diserte docet, ante Celites alios omnes, beatissimam Matrem Virginem, & secundum hanc, purissimos illos genios, nobilissimos cæli ephēbos, Angelos, veneratione singulari afficiendos. Multum deest tamen suo quisque tutelari Angelo. Hic nobiscum quasi nascitur, & ad cunabula nostra mox vigilare non deditur. Hic nutrice fidelissimam longe superat, & instantem sapius, quem nutrice negligentia necaret, tutissimis manibus (sic loquar) excipit. Post cunas custoditas, pædagogum agere, vile sibi non putat. Semina maxime & veluti fundamenta vitiorum, præalto affectu insinuare clientulo suo laborat. Simul vitiorum averfanda in fœditatem proponit, intemperantiæ, mendacii, fraudis, inobedientiæ, libidinis turpitudine, velut infolentia prodigiorum extertit, fastidium præmiæque virtutis monstrat: præcipue vim Numinis venerari docet, nunc beneficio, nunc vindictâ suspiciendam. Et hoc ipsum, Non atroci aut molesta ratione urget. Suavissimis impulsibus, hæc prima rectæ disciplinæ initia, in sui clientis animum stillatim transfundit. Ubi lenibus his rudimentis pueritiam initiavit, ad virilem cautamque virtutem exhortatur.

Quod verò admirandum, & in summis beneficiis æstimandum, quantumcunque indocilem & refractarium discipulum sit nactus, eum tamen magisterio suo non excludit, sua ope non destituit, non subtrahit saluberrimos instinctus, diurnas nocturnasque excubias non laxat, non subducit se; hominem quantumvis improbum & contumacem ad usque supremum halitum constantissime tueri & erudit.

O mi Deus, o mi amantissime Tutor Angele, quantis beneficiis per momenta pæne singula obruimur, nec sentimus, incogitantis animi stupore defixi moriamur ingrati!

§. IV.

Nos misellos, viles vermiculos, tanti Deus æstimat, ut jugi caltrorum incinctu providissime nos tueratur. Basilus Magnus, illud regi vatis, immittet Angelus Domini in circuitu timentium eum, sic exponens: Omni, inquit, in Christum credenti Angelus assignatus &c. Considera igitur quanta sit Angelorum natura, quoniam universo exercitui, & castris numerose hominum multitudinis unus assignatur Angelus. Ob magnitudinem itaque ejus qui te custodit, castra tibi munitionesque præbet Deus: propter Angelum verò virtutem, veluti circumvallat te undique securitate, quæ est per illum.

Nulli celites in facris voluminibus crebrius laudantur quam Angeli.

Quot ergo nominibus huic caltrorum vigilantissimæ fidelitati obstringimur? Et quinam Celites in præcænovæque legis facris voluminibus crebrius laudantur quam Angeli? Non est liber à divinis, qui Angelorum elogia non recitet: Angeli per tota biblia largissime commendantur. Vix quidquam olim patravit Deus, quod effectum non sit actoribus Angelis, qui semper vigilantissimis studiis nostram salutem curant. Et hæc, mihi crede Gerarde, causa fuit cur me ipsum Angelis arctissima devotione in omnem vitam strinxerim. Non reperio per omne cælum nec plures numero, nec origine nobiliores seu ministros Numinis, seu amicos. Ab his mihi tibi que omnem benevolentiam fidelissimè pollicor. Angelorum in nos beneficia & plurima sunt, &

A & maxima sunt, & sunt perpetua. Nihil eis sordet in ministeriis & obsequiis erga nos, dum pro sint nobis.

Et num me periturum trepidem, si pro me in extremis constituto, jam jamque animam acturo, infinita pæne millia Angelorum, ad mortis precibus Deo fiant supplices: Num in hoc tribunali salutarem mihi litteram non exorent, tot apud judicem gratiosissimi deprecatores? Num causa mea alioqui non bonæ diffidam, si tantos habeam advocatos & Oratores? Ita dico: beatissimæ Virgini & Angelis amicus, perire non potest, nisi quem ipsa pereundi libido præcipitat. Non perit illis, nisi qui prius ipse sibi.

§. V.

Illud tamen unum hic monuerim, quod à præfco Philosopho discamus. Epictetus, ille origine quidem vilis, ac debilis corpore, sed mente nobilissimus, & qui inter omnis ævi lumina refulsit, ejus lucerna fictilis, illo mortuo, mille drachmis, seu, centum philippeis venit, in memoriam & honorem viri, & ob divinas scriptones, quas ad lucernam illam elucubravit: non est sane inter præfcos illos qui bonam mentem magis aut trahant aut formet, tam docta scriptis, tam & salutaria. Hic, inquam, philosophus de tutelari Angelo discens: Procuratorem, ait, unicuique addidit, genium cuiusque, eumque illi custodendum tradidit, & talem quidem qui nec dormiat nec decipiat. Cum igitur fores clauseritis, & conclave tenebrosum effeceritis, cavete, ne unquam dicatis vos esse solos; neque enim estis, sed Deus intus est, vester genius intus est. Non erubescimus ad has voces, Gerarde? hoc viderit philosophus in illius ævi tenebris? ita Deum, ita custodem Angelum præsentem esse monuerit? Nos Christiani, nos beatissimæ Virginis sodales, tam insanā libertate in veritum ruamus, ac si Deus, ac si custos Angelus longissime remoti, nihil nostri sceleris arbitrantur? O temeritatem furialem! O impure, o libidinose, quisquis es, quid impium illud solvs svm, in lascivam turpitudinem te animar? ah, cogita, ubicunque es, nusquam solvs es. Quibuscunque vel tenebris vel latebris regaris, nunquam solvs es. Habes tui sceleris vel secretissimi spectatorem Deum, & custodem Angelum, & cum quidem custodem (uti Epictetus) qui nec dormiat nec decipiat. Ergo attende tibi, & obsecraturum cogitationum vel primos aspectus exhorrele: Non es solvs, etiam cum solas cogitationes animo versas, Deus intus est, intra tuum animum præses est, libidinem tuam omnem vellarentissimam cernit. Ah, non solvs es, ubicunque deprehensus es; ipsa te conscientia nusquam deserit, ubique comitatur, omnium actionum tellis & accusatrix: nusquam solvs es.

CAP V T IV.

Quanam potissimum ratione colendi Celites.

Non est dignior litatio sanctis, quam Sanctorum imitatio. Satis illos coluit, quisquis imitatus est. Augustino teste, summa religio est, imitari quod colimus. Atque: Si ad confortium, inquit, Sanctorum martyrum pervenire volumus, de imitatione martyrum cogitemus: Solus enim martyr, exhortationes martyriorum sunt, ut imitari non pigeat, quos celebrare delectat. Neque arduum nimis videatur, eos qui hac viâ præcesserunt, eadem & sequi. Illi ipsi jam beatissimi celites iidem, quibus nos venerant, eandem quas nos, molestias fenserunt, & sæpe majores; ab iidem hostibus impugnati, similibus illis ad vitium & vitati, iidem nobiscum periculis obnoxii, nec aliis quam nos suppliciis & penis castigati, neque ipsis pectus ferro aut chalybe stertit; corpus eorum æque ac nostrum fragile, & ad omnem injuriam projectum, tam

Veneratio
sanctorum
triplici
consistit ca-
pit:

1. Est Ora-
tio.

Eccl. 1. 15.
ref. 9.
Præceptum
Ab. Cap. 1.
hæretici.

Ipsi 1. 19.
ref. 13.
Fides de-
bon esse
constans.

Luc. 10. 13.
ref. 7.
Luc. 10. 11.
ref. 11.
Col. 1. 4.
ref. 1. 6.
Ipsi 1. 6.
ref. 13.

Sum. 10.
Sancti
fieri, ut
fieri de-
beat. San-
ctus
venerari
debetur
imitari.

8. Caroli
Borromæi

tam ipsos quam nos Mundi rabies allatravit ipsis non minus refractaria fuit caro quam nobis; Satanas in eos non micior, quam esse solet in alios omnes. At illi vin-
cendis suis hostibus rationem monstrant, quâ no-
stros & nos debellaremus, si velimus esse victores. Illi-
ne Deus adfuit? aderit & nobis. Vim eis & robur sacra-
menta contulerunt? & nobis conferent. Aliorum illis
Divorum favor auxilio fuit? nec nobis deerunt, tam
illorum quam horum conjuncti favores. Divos igitur
venerari conemur potissimum imitando. Porro nobilif-
simum hoc venerationis genus fere triplici capite con-
stat, oratione, carnis castigatione, sacrâ lectione. De
his, si ita tibi videatur Gerarde, libabo pauca, ut paul-
lo copiosius discere liceat de mentrâ Divorum for-
tione, de quâ hic dicere institui. GERAR. Nihil con-
tradico.

§. I.

POL. Oratione nobis conciliamus Divos, si tamen
oratio è puro castoque pectore Deum anhelat. Nos
sepe generosum Creicum propinamus, sed poculo
tam illoro & fædo, ut id etiam vehementer sitis averteat.
Quandoque optimas preces Superis allegamus, sed
animus interim suo hærescit luto. Non est speciosa laus in
ore peccatoris. Beatissima Virgo, Dei mater, uti narrant,
uni adolescentum per quietem sese spectandam dedit
hac ratione. Vinum ei, ut videbatur, generosissimum
potrigebat, sed poculo immundo. Miratus adolescens
tam nobile donum in vase tam sordido. Cui Virgo: Vi-
de, inquit, fili, rosarii tui preces mihi gratae sunt & in-
star optimi potus, sed calix quo hunc offers, non placet.
Oratio tua bona est, non item vita tua; pulchrè pre-
caris, sed turpiter vivis: ut in utroque placeas, castius vivas.
Motus adolescens tam salubri spectaculo, castiores mo-
res induit, ut se cælo probaret tam vivendo quam pre-
cando.

Illud autem frequentissimum, ut precantis quidem
animum tam fœdæ lordes non involvant, eum tamen
cogitationes plurimæ plusquam Metium Suffectum di-
strahant, & à precibus amabili fraude abducant. Ita
sepe animus nihil minus cogitat, quam quod orat, se-
que ipsum sibi blandissimâ vi suffuratur. *Appropinquat
populus iste ore suo, & labiis suis glorificat me, cor autem ejus
longe est à me. Nec tantum pura, neque attentæ tantum,
sed & constantes sint preces nostræ. Heu, nimium lunæ
in susceptâ pietate ostendimus. Sæpe diem unum alcer-
numve, unam alteramve hebdomadam magno precum
numero fatigamus cælum: mox elanguescit ac hebescit
pietas, & jam vel pauca tædet precari. Constantius,
obsecro, constantius, nec enim in re ullâ laudabilior
est constans importunitas, quam in precibus. Deus non
faciet vindictam electorum suorum clamantium ad sedem ac-
cuse. Et si ille perseveravit populus, ait Christus, dico vobis,
dabit illi quotquot habet necessarios panes. Ergo, orationi in-
state, vigilantes in eâ, orantes omni tempore in spiritu.* GER-
RAR. Odi ego meam ipse inconstantiam, nec tamen ar-
ceo: cepti nuper Angelos quotidianis precibus venerari.
Sed heu! quod mihi antea quotidianum erat, jam vix
est menstruum. POL. Nos ipsi nobis sæpe pessimo exem-
plo sumus, sed en meliora & majoris constantiæ.

Bernardinus patriâ Senensis, qui jam à parvulo in
virtutis leges jurat, annis compluribus, idque quoti-
die, & nudis genibus, ad beatissimæ Virginis effigiem
precari solitus est. Eadem sunt plurium aliorum sanctifi-
sima in his conatibus pertinacia. Sed vicina & recentia
nescio delectent magis an moveant. Prodigium est pa-
ne, quod nostri ævi testimonium habet. S. Carolus
Borromæus, Pii Quarti, Summi Pontificis nepos, è stir-
pe nobilissimâ, Romanus purpuratus senator, vir ad
omnem virtutem à teneris factus, præter quotidianas
prolixas sacerdotum preces, Officium & coronam Bea-

Tom. I.

tissima Virginis quoti-
die idque flexis genibus recitare
consoletur, & nec in itinere quidem moris sui negligens
fuit. En, tantus præsul, Cardinalis, Archiepiscopus, tan-
tâ mole negiorum pressus, nihilominus velut otii
abundans, diebus singulis, flexo poplite suas Matri Vir-
gini laudes liberalissimè admetitur. Idem sanctus An-
tistes, quodocunque æris campani signum ad Angeli
salutationem audiret, quocunque loci esset, in viâ etiam
fractâ & cænosa, mox in genua ruebat, ab equo etiam
desiliebat, & humo poplites figebat, salutans cælestem
Virginem. Pari pietatis officio, si quem per compita sa-
cerdotem, qui agro Angelorum ferculum deferret, of-
fenderet, ceptum iter deserebat, & Christum Domi-
num per omnem viam deducebat, nec prius abscede-
bat, dum in templo Eucharistia in suum locum recipe-
retur. GERAR. Quid nos, viles animæ, quid nos simile?
est sanè quod colorem ducere & erubescere ad hæc talia
velimus. POL. Jure merito, in quibus nec umbra tam

magnificæ virtutis elucet. Nec tacendus nobis vir ille *Mifell. 24.*
doctissimus, Martinus Navarrus, qui sexaginta amplius Martini
annis rosarii quotidie recitandi consuetudinem habuit. Navarri.
Quis nostrum hoc unquam fecit tamdiu, quis facturus?
utinam longè faciliora non subterfugeremus. Sine incu-
riâ non præterierim illum Beatissimæ Virginis cultorem
eximium, Joannem Godefridum Bambergensem Joannis
& Würzburgensem Episcopum, qui Divæ matris offi-
cium & rosarium, quantiscunque negotiis distineretur,
etiam in itinere, præter datas sacerdotum preces, quoti-
die recitavit, idque aded constanter, ut illâ ipsâ quâ
obiit nocte, Canonicas preces (Matutinum & Laudes)
unâ cum officio & rosario Beatissimæ Virginis recitavit:
quod & S. Carolus Borromæus morti jam proximus
fecisse perhibetur.

Porro Joannes Godefridus ad Divæ Virginis Det-
telbacensis ædem, duobus milliariis distans, suppli-
cationem crebrius instituit, nudis pedibus. Divi quoque
Caroli Borromæi exemplo, quotidie horâ unâ post cæ-
nam, æris campani signo omnem aulicam familiam
convocari jussit, ut in sacello litanias unâ recitarent, &
examinarent conscientiam. En, quanti hac præeant,
quin sequimur?

§. II.

Sed hic, Gerarde, velim unâ mecum in saluberrimam
consuetudinem non consentias tantum, sed
jures. Solent Beatissimæ Virginis, & suæ salutis aman-
tiores singulis horis, ad cuiusque horæ principium, ver-
bis Gabrielis Matrem Domini salutare, eidemque illud
præsertim, *VENI, & in horâ mortis nostræ*, ardentius com-
mendare. Mos hic utilissimus quot horis Angelicam sa-
lutationem recitandi, etiam summorum Pontificum sa-
crâ liberalitate stabilitus est. Leo Decimus piæ memo-
riæ, Christianis omnibus mille dierum indulgentias im-
pertit, qui horæ signo audito, illam Angeli salutationem
pronunciarent. Idem, piæ memoriæ Paulus Quintus
simus.

Pontifex Max. anno millesimo sexcentesimo undecimo
confirmavit. Putem ego, decere admodum, si id loci
ac temporis ratio ferat, submissis genibus hoc facere.
Gerarde, est quod tibi hic in aurem, imò è meo pectore
in tuum mihi amicissimum pectus transfundam, si ta-
men silentium spondeas. GERAR. Fidissimum & saxo
dictum credas, quod dicturus es. POL. Ego, quando-
cunque domi in museo meo, aut alibi solus ago, mox
arque horam audio, in genua procumbo, & orationem
Ave Mariæ &c. pronuncio; addo quæ ex Ho-
rologio Tutelaræ Angeli didici: Benedictus Deus in
æternum. Miserere mei Deus, secundam magnam mi-
sericordiam tuam: etsi Domine minor sum cunctis mi-
serationibus tuis. O Dominus meus, & Deus meus, ego
me tibi offero in omne tuum beneplacitum: fiat volun-
tas tua. Ita Deo Deique matri me, mea, & meumque
obitum

L 1 2

obitum horis singulis commendo. Hoc tu alios docere quidem poteris, de me nec verbum poteris effutire, quia fidem tuam mihi obligasti in silentium.

Ceterum piam hanc industriad etiam facillimam, multis aliis precandi exercitiis prætulim, modò quod institui facere, faciamus constanter. Et quid enim necessarium magis, aut magis optandum nobis, quàm bona vitæ clausula & felix obitus? Hunc uno die milites & unicè à Deo flagitemus, neque enim aliter quàm precibus impetrari potest hoc prorsus gratuitum donum. Hunc ipsum obitum nostrum divinæ Matri quot horis ardentissimè commendemus: & in horâ mortis nostræ. Ah! ab hoc mortis momento tota nobis pendet Aternitas. Hoc ergo momentum, Gerarde, momentis singulis prospiciamus, & vel singulis saltem horis seriò precemur: & in horâ mortis nostræ. Vix malâ morte defungetur, qui omnibus ante horis, illam ultimam prævidit, nec prævidit tantum, sed in eam cælesti sibi præsidium comparavit. GERARDE. In tuam sententiam me omnino pertrahis, nec invitum. Felici obitu nil felicius in hac vitâ, nec ullum operæ pœnitent, horis omnibus supplices preces cælo admovisse, modò unicam illam supremam horam impetret sibi benignam ac propitiâ. Igitur, ô Sancta MARIA, mater Dei ora pro nobis, nunc, & in horâ mortis nostræ. O MARIA, mater gratiæ, mater misericordiæ. Tu nos ab hoste proteges, & in horâ mortis suscipis.

Sic statuo: hac horâ, & deinceps horis omnibus, ad usque horam ultimam, hoc unum assidue rogare non desinam: ita me juvent omnes Cælitæ.

S. III.

POLY C. Prima ergo ratio, Divos Cælitæ colendi, oratio est. Altera, Carnis castigatio. Hactenus nobis de Dei matre, & sanctis Angelis sermo est, de quibus & hæc dicta volo, quæ subjungo. Divus Bonaventura memorat, Angelorum Reginam cum devotâ sibi matronâ (is Elisabetham fuisse autumat) in hæc ferè verba locutam: Dico tibi filia, sine magno labore, continuâ oratione, ardentis desiderio, profundâ devotione, multis lacrymis & afflictione, nihil gratiarum aut donorum me obtinuisse, gratiâ sanctificationis exceptâ. Scias igitur nullam gratiam cælo in animam descendere, nisi per orationem & corporis afflictionem.

Sanè jam olim sacros illos Judæos toties Deus urget: *Assurgite animas vestras: Omnis anima quæ afflictâ non fuerit, die hac, peribit de populo suo.* Hoc & Angeli inculcant: *Bona est oratio, sed cum jejuniis.* Testudinis fides nisi admonita & pullatæ non respondent: hominis corpus nisi severius habitum rationi non obedit. Res gestas omnium Sanctorum evolve, & fateberis neminem illorum non novercam fuisse in seipsum. Hoc omnium certamen erat, corpori non blandiri.

S. Carolus Borromeus, quem paulò antè nominavi, non precibus tantum, sed & jejuniis, & insolitis aliis rigoribus gratiam divinæ matris ambiit. Et quamvis frugalitatem nunquam non amat, hostis lautitiarum, insuper tamen, omnibus Deiparæ pervigiliis pane solum & aquâ ex more victitabat tantus princeps, velut pauperimus mendicus. Nec in eo uno fuit abstinendi ardor. Non lubet hic eorum catalogum texere qui singulis sabbati diebus, Beatissimæ Virginis honori cœna abstinerunt, & etiamnum id faciunt. Fecerunt hoc sanctissimi homines, potentissimi principes. S. Nicolaus Myrensis Pontifex etiam quavis hebdomade diebus Lunæ, Mercurii, Veneris non cœnaret, nihilominus tamen divinæ Virgini honorandæ, omni Sabbato præter aridum panem & fontanæ hydriam in opsonium nil admittebat. Idem fecit jam inde à puero S. Bernardinus Senensis, idem S. Didacus Complutensis, qui pariter omne sabbatum ac pervigilium Virginis, fontè & modico pa-

ne traducebat. Illustrissimum illud sidus, in comitiis extinguitur, Joannes Godefridus Bambergensis & Würzburger Pontifex per omnem vitam, omnibus Sabbati diebus, beatissimæ Virginis honori, cibo abstinuit. Idem omnino fecit, qui in eodem folio præcessit Nythardus Bambergensis Antistes, qui quovis Sabbato circa vespere à negotiis jam magis vacuus esse voluit, ut Virginem Matrem impensioribus studiis coleret. Bono igitur omine, die Sabbati natus, Pontifex creatus, inauguratus; eo demum die vitâ functus, eo sepultus est, singulari utique beatissimæ Virginis favore ac patrocinio. Beatus Aloysius Gonzaga castissimus juvenis, è Societate Jesu, Sabbato cœnare nefas sibi duxit, ob amorem ejusdem sanctissimæ Virginis. Idem fecerunt alii complures, quorum exemplo ducti idem hodiè faciant, non tantum religiosorum hominum plurimi, sed & reges, & principes maximi.

S. IV.

Hic ego nil arcani evulgo; urbs tota Monachium ejus rei conscia, jam pridem tacitâ veneratione suspicit, Serenissimum suum Ducem & Electorem Maximilianum cum Serenissimâ conjuge Elisabetha, omnibus per annum Sabbatis cœnam rejicere solere, Virginum Virgini colendæ. Et quis Monachii nescit, omnibus itidem Sabbatis eosdem Serenissimos principes, cū aulicâ familiâ in hypogæum (beatæ Virginis cryptam nominant) descendere consuevit, atque illic, dum res divina fit, in pavimento humi genibus niti; locum ipsum etiam ab aulico Palatio remotiorem sæpe pedibus adire, ita divinæ Matri se devotissimos in rebus omnibus approbare. Quâ in re & illud illustri argumento est. Cū Serenissimus Elector, Dux Bojarie Maximilianus rebellis Austriæ ac Bohemiæ arma inferret, in labaro aulico, quod suum dominum fidelibus auspiciis præcedebat, beatissimæ Virginis imago eleganter depicta vifabatur, cum hac inscriptione: *Da mihi virtutem contra hostes tuos.* Verè dedit, toto expeditionis tempore, præcipuè ad urbem Pragam, fugatis, cæsis, debellatis hostibus, victoriâ æternam memorandâ, utrâque Austriâ, Bohemiæque jam donitâ & in Cæsaris potestatem redactâ. Postmodum plurima tenerim in Dei matrem affectus symbola in medium dare, ab iisdem Serenissimis Principibus petita: sed arcanum non temero.

En, Gerarde, quantis exemplis ad divinæ Virginis & Virtutis cultum trahimur! Nec desunt aliorum Principum, Regum, Imperatorum imitanda in hoc facinora.

Illâ cælo dignissima Lusitanæ Regina Elisabetha, Petri Perpiniano teste, non tantum preces plurimas, sed & plurima jejunia Angelorum Regine in obsequium deferbat. Incredibile pane est, quàm illa in orando fuerit assidua. Siquidem diebus singulis sacerdotum preces ad omnes horas, Pontificum institutis comprobata, septem psalmos penitentiæ scriptos, Officium defunctorum, unâ cum Officio Beatissimæ Virginis recitavit. Nec ei satis erat annuum verum quadragesimale jejunium, huic insuper alterum duplex & geminatum, atque diuturnum adiecit. Nam in honorem Matris Virginis à die festo D. Joannis Baptistæ, usque ad diem Virginis in cælum assumptæ, quadragesimâ omnino diebus, & ab hac Beatissimæ Virginis die ad S. Michaelis Archangeli festum diem, diebus planè totidem, si dominicos demas, pane tantum & aquâ jejunium perpetuavit. Idem omnibus diebus dominici Adventus, omnibus S. Martini, & Apostolorum pervigiliis, idem diebus Veneris & Sabbati fecit, idem multis aliis diebus, quos ipsa privati quâdam religione, propter certorum Sanctorum merita delegit. Præter hæc stera definitaque anni tempora tribus hebdomadæ cujusque diebus à cibo se continuit. Ita Regina hæc, ut summam jejuniorum incamuset, post omnes Adventus dies jejuniis transactos, triplex insuper quadragesima

2. Carnis castigatio.

Cap. 3. med. vita Christi.

Levit. c. 16. vers. 29. & Tob. cap. 12. vers. 8.

S. Carolus Borromeus precibus & jejuniis gratiam B. Mariæ ambiit.

quadragintadiale jejuniū servavit. Addidit per annum omnia Beatissima Virginis & Apostolorum multorumque aliorum Sanctorum pervigilia, omnes dies Veneris & Sabbati, quibus diebus omnibus communi continentie more non contenta, non solum carnes lautioresque cibos removit, sed nihil opsonit adhibuit, pane tantum & aqua vitam ægre toleravit. Tu jam numera, quibus diebus per annum non abstinerit, & eos pane digitis computabis. GERAR. Repeto, quod antè dixi, jam multò confirmator: quid nos simile, quid obsecro tantæ virtuti affine facimus? nescio quid magni præstare nos credimus, cum leges non contemnimus. Illustissima certe sunt illa, & magni nominis exempla, quorum nos nec umbram assequimur.

Sancti. POLYC. Quid jam aliorum voluntarias afflictiones memorem? Henricus Imperator verè pius, verè Divus, quotiescunque Romam adiit, primam semper noctem in basilica S. MARIE majoris pervigil inter preces exegit. Maria de Oegnes quotannis ad eadem Deiparæ, duobus miliaribus domo distitam, unicam ancillam comite, nudis pedibus, aspera & rigente hieme revisit, impransâ & incenata biduo illo duravit, noctem totam in Virginis templo precando insumpsit. Eadem unius diei noctisque spatio milles & centes in genua procubuit æternam Virginem salutaturæ; & hoc salutandi officium subinde quadraginta diebus, ardore mirifico perseveravit. Sed ista me libaturum dixi. Orationi, & corporis afflictioni sacram lectionem subjungo.

S. V.

Strenua lectionis studium. QVAM necessarium sit piæ lectionis studium, id nos etiam NICETAS, seu, Triumphata Incontinentia docet: notum tibi libellum nomino. Hic tantum, quos de Beatissima Virgine & SS. Angelis legamus, digito monstrare instituo. Franciscus Albertini de Custode Angelo libellum non ignotum tibi reor. Horologium Tutelarum Angelis, heri, me spectante manibus versabas. Hos perge crebrâ lectione terere, neque enim Ambrosios aut Augustinos, ingentia volumina præcipio legendâ. Libelluli, quos dixi, nec lectoris fastidium obruant, & virtutum radices quotidianis incrementis erigunt. Hæc ergo suaviore lectione animum irriga quam creberrimè, nunquam non eruditior, aut melior lectionem desines. De Matre Domini duo iidem scriptores præceteris tibi commendaverim: Franciscum Arias, & Petrum Antonium Spinellum: Ille Imitationem, iste Amorem Deiparæ Virginis conscripsit, uterque magno emolumento legendus. Sed, quæso te, vidistine illud libri miraculum? Versus est unicus, nec plurium quam octo vocularum, & librum implet. In tenui scriptione ingens Divæ Virginis encomium est; in opere pusillo æternum argumentum. Poëta hic, totum versu uno complexus est cælum. GERAR. Hæc anigmata tua, ego sanè non capio. POLYC. Explico: Bernardus Bauhalius, Diversum scripsit unicum, hunc ipsum quem recito:

Tot tibi sunt dotes, Virgo, quot sidera cælo.

Hunc versum quatuordecim syllabarum, milles, bis & vices mutavit, iidem prorsus verbis, sensu, & metro, servatis. Quis hoc scriptoris prodigium non obstupescat? Versus quidem mille viginti duo numerantur, sed unicus est: in uno mille, in mille unus. Res inaudita & invisa, versum pangi, qui magnitudine suâ liber atque volumen sit. Vulgus stellarum numerum, quem confusum cernit, infinitum facit, quia oculis credit. E doctis alii jam olim ad calculos cælum vocarunt, stellas numerare autem, hodièque non plures quam mille viginti dux recensentur. Hunc stellarum numerum poëta expressit versu unico, qui in mille viginti duos versus dividitur, & planè in librum dilatur. O admirandum voluminis compendium, novo prorsus & inaudito car-

A minis miraculo: facies mutat & pulchritudinem servat, numerum auget nec à monade recedit. Hic seu Versus, seu Liber, Proreus Parthenius inscribitur, & jure, nam mille viginti duas facies sustinet. Huic Erycius Puteanus vir eruditissimus, Thaumata pietatis adjunxit: scriptum tersum, elegans, admirabile. GERAR. Oro te, Polychroni, quæ officina venalem habet hunc librum? non morabor vel centum assibus emere. POLYC. Hoc volui: capta est hæc avicula. Decepi te, fateor, credebam enim hæc offa te facile inescandum. Ubiqueque novi quid aut curiosi emergit, huc manibus pedibusque certatim advolamus. O vitium humanæ gentis! O curiositas! quàm blandè & suaviter rebus planè omnibus te infinnas? Pietas ipsa technis tuis capitur. GERAR. Feci quod multi, & rei novæ paullo appetentior fui. POLYC. Hic noster morbus est. In plerisque omnibus curiosa majoris apud nos pretii sunt quàm utilia, quàm pia. Adolescentulis in ludo literario B simillimi sumus, quibus non tam placent solida quàm picta, qui potius pulchra quàm docta sectantur, nec tam agentia diligunt quàm sonantia, & ut verè Chrysostomus, magis gaudent soliorum amantate conspici, quàm fructuum ubertate nutiri. Aequa est, & illius scriptoris querimonia: O quanti veritatem quarunt non in veritate, sed in vanitate: quæsitam inveniunt non ad veritatem, sed ad vanitatem, & quod miserrimum est, in verbis vita lucra mortis negotiantur! Ita, mi Gerarde, pii esse volumus, sed simul curiosi; eruditionem sectari, sed curiositatem non negligere; in libros studiosè incumbere, sed simul etiam curiosè: amamus pia, sed vana non satis odimus. Ergo ut famam hanc sequiorem declinemus, eos libellos nostræ lectioni destinemus, qui nos facturi sunt meliores. Historiam ad solam contemplationem legere, otiosa voluptas est; imitari autem laudatos olim viros, vera & publica eruditio. Da veniam libertati meæ: querere, ubi Franciscus Arias de Divæ Virginis imitatione vendatur, hoc decet hujus Virginis sodalem. Formandis moribus, non fallendo tempore hæc talia legenda sunt. Nec multa simul aut raptim lustranda, sed uti cibum bene mansum in stomachum trajicere, sanitati conducit; ita lecta bene expensa in animum demittere, probitati. Unica subinde sententia menti fidelius impressa, magna dedit incrementa Virtuti. Eo spectant gnoma mensuris Divis subscribi solite. Hic nobis ostium sponte se referat: si placet, ingrediamur, & quia de Cælitum cultu dicere institimus, hoc agamus, obsecro, & de mensura Divorum electione seu sortitione breviter, ordine, compendio disseramus. GERAR. Hoc ipsum avidus expecto audire. Etiam hic curiositatem pascere licebit; res est nova, nec mihi audita, nec ab aliis, puto, dicta. Et hoc, spero, non leviter faciet ad cultum Cælitum uberius promovendum. Sed agamus lege inter nos jam notâ: magistrum alium quàm te, Polychroni, hic neminem admitto; ex lingua tuâ prorsum captus sum. POLYC. Hoc quidem ausibus das. Sed quæso, ostende ex intervallo, te linguæ usum nondum perdidisse. Nimis stricte Pythagoreus es: loquere & tu interdum. GERAR. Pœnit me audacia, quâ jam toties te loquentem interrupi. Incipe Divis faventibus. POLYC. Sed nunquid prius metas ducimus, & dictionem nostram septis includimus? Ordo & perspicuitas, vâgum dicendi genus & extra suos limites effusum non amant. Certos ergo fines statuamus: & ne saltem extra oleam, per hæc nobis capita eundem. Primum, quæ Quinque orgo sit sortitionis istius mensura. Alterum, quid sibi velit Divi Cælitis nomen in mensurâ schedulâ expressum. Tertium, quo fine addatur sententiosum dictum. Quartum, quo consilio preces imperentur per mensem proximum. Quintum, adscripta Virtus quid moneat.